

Nekatere družbe potrebujejo sveži kapital

Privatizacija Kovač: Razprave o prodajah so ideološke – SDH in Kad bosta morala unovčevati naložbe za poravnavanje obveznosti

LJUBLJANA – S približevanjem odločitve o prodaji Telekoma Slovenije se stopnjuje tudi pritisk za preklic privatizacijskega seznama petnajstih družb, ki je bil sprejet v obdobju vlade Alenke Bratušek. A celo nekateri podpisniki peticije proti privatizaciji priznavajo, da je določene družbe treba prodati, ker potrebujejo sveži kapital.

MAJA GRGIČ. D. VI.

»Privatizacija in nacionalizacija sta normalen proces tržnega gospodarstva,« pravi ekonomist dr. **Bogomir Kovač**, sicer podpisnik peticije proti razprodaji podjetij. Pravi, da je peticijo podpisal, ker jo je podpisalo malo ekonomistov in ker se mu zdi, da je določen pritisk nujen.

Priznava, da so razprave o tem polne ideologije in da se zato izgublja vsebina. Kovač se strinja, da določene državne družbe potrebujejo dokapitalizacijo, če hočejo preživeti, saj alternativnega mehanizma za alternativni scenarij nimamo. Elan in Paloma, denimo, potrebujeta sveži kapital, ki jim ga država ne sme zagotoviti, tudi če bi ga imela.

Dobri in slabi primeri

Kovač meni, da nas je privatizacija doletela nepripravljene, poleg tega pa vlada ne zna tega svojega stališča pravilno prodati. »Očitno je klonila pod interesi držav in finančnih

trgov.« Kovač ugotavlja, da imamo pri prodajah pozitivne in negativne zgodbe. Kot prvo navaja prodajo Aerodroma Ljubljana, kot drugo pa Helios. Kot številni v Sloveniji se strinja, da so bila državna podjetja do zdaj slabo upravljana, čeprav smo v zadnji letih kar trikrat spremenili sistem upravljanja.

Tudi ekonomist dr. **Igor Masten**, ki peticije ni podpisal, pravi, da gre za vprašanje upravljanja, saj le dobro upravljane družbe lahko državo napajajo z davki. Mi pa da zdaj prodajamo, ker smo se kot upravljavci izkazali za nesposobne. Dodaja, da od države ne pričakuje državnega lastništva v podjetjih, ampak kakovostne vrtce, šole in zdravstvo ter socialno zavarovanje, za kar plačuje tudi davke.

Predsednica upravnega odbora SKB **Cvetka Selšek** se ne zavzema, da bi privatizirali in tujim vlagateljem prodali kar vsepovprek: »Trebba pa si je priznati, da pri upravljanju v številnih podjetjih nismo bili uspešni in da ta podjetja potrebujejo po eni strani dodatni kapital (če so prezadolžena) ter predvsem druge lastnike, ki bodo lahko zagotovili dodatno kakovost – podjetja, na primer, preoblikovali tako, da bodo lahko ustvarjala višjo dodano vrednost. Zato se mi tudi strah pred tem, da bodo novi lastniki vse razprodali in razgrabili še tisto, kar je ostalo, ne zdi upravičen.«

Hitro in učinkovito

Od strateškega lastnika po njenih besedah verjetno lahko pričakujemo, da bo podjetje racionaliziral,

morda kratkoročno celo odpustil, dolgoročno pa ima gotovo interes, da ohrani dejavnost, poveča dodano vrednost in ustvarja delovna mesta. »Kadar je novi lastnik investicijski sklad, pa si bo prizadeval, da kupljeno podjetje posodobi, usposobi za kakovostno preživetje in ga čez nekaj let proda naprej. Privatizacijo oziroma prodajo podjetij tako vidim predvsem kot priložnost za 'učno uro lastništva' v podjetjih,« ugotavlja in dodaja, da je procese je potem treba izvesti hitro in učinkovito.

Ekonomist dr. **Ivan Ribnikar** je nasprotno proti načrtovani privatizaciji. Kot je zapisal, to v našem primeru pomeni prepustitev naših podjetij, da postanejo hčere tujih in s tem izgubijo svojo samostojnost. »S 'strateškim partnerjem' mislijo prav na to, vendar zavijejo v celofan,« dodaja. Ne strinja se, da je tujega lastništva pri nas veliko manj kot drugod.

Težava za SDH in Kad

Ustavitev privatizacije bi na srednji rok težave lahko povzročila tudi SDH in Kad, ki morata svoje naložbe prodajati za poravnavanje obveznosti. Te v SDH do leta 2016 znašajo dobrih 700 milijonov evrov, Kadove pa 50 milijonov evrov na leto, letos pa jim je vlada naložila še plačilo 19 milijonov za rekreacijski dodatek k pokojnikom. »Zgolj donosi od naših naložb ne zadoščajo za plačilo letne obveznosti,« pravi prvi mož Kada **Bachitar Djalil**.

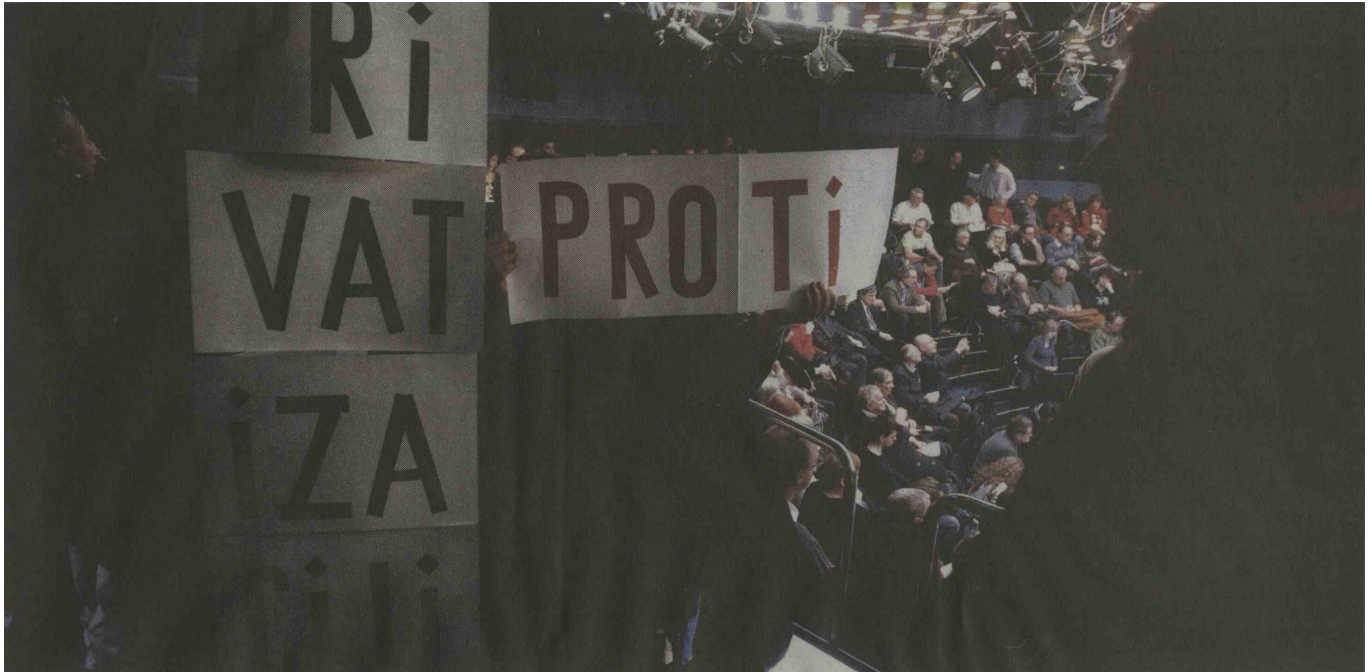
Page: 3

Reach: 157000

Country: SLOVENIA

Size: 1168 cm2

2 / 4

Na javni tribuni *Ne razprodaja, temveč bolj razumno upravljanje* je bilo burno: pozivi proti privatizaciji so bili nagrajani z aplavzi, proti nasprotnim stališčem pa so glasno protestirali.

Banke v tuji lasti bolje poslujejo od državnih

LJUBLJANA – Lastniški delež države v slovenskem bančnem sistemu je eden največjih na svetu. Eden od razlogov sta sanacija in nacionalizacija bank, drugi pa je pomanjkanje politične volje za privatizacijo največjih bank v preteklosti.

KBC je leta 2002 za skoraj pol milijarde evrov kupila 34 odstotkov NLB, a slovenska vlada v prihodnjih letih Belgijcem ni prepustila večinskega deleža v banki. KBC je po dobrem desetletju izstopila iz NLB, zato je slovenski državi prodala celoten delež po ceni enega evra za delnico. Slovenska vlada je preprečila tudi večji vstop tujega lastništva v drugo največjo slovensko banko. NKBM je namreč leta 2011 iskala dodaten kapital na varšavski borzi a je takratna Agencija za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN), v kateri je sedel tudi sedanji kandidat za nadzornika Slovenskega državnega holdinga Marko Golob, trem državnim podjetjem Elesu, Pošti Slovenije in Gen energiji naložila dokapitalizacijo NKBM. Takratni minister za finance **France Križanič** in nasprotnik privatizacije je zagotavljal, da bo »delnice mogoče zelo hitro in z donosom prodati«. V resnici so

podjetja izgubila celoten vložek: 47,5 milijona evrov. Država je namreč nacionalizirala banke in v NLB, NKBM, Abanko, Banko Celje, Factor banko in Probanko samo v zadnji sanaciji znila približno štiri milijarde evrov.

Da je vlada od evropske komisije dobila dovoljenje za državno pomoč, se je morala zavezati k privatizaciji bank. Najbližje prodaji je mariborska NKBM, saj madžarska banka OTP in sklad Apollo pripravljata novi zavezujoči ponudbi. Predsednik uprave NKBM **Aleš Hauc** je že izrazil željo, da banko kupi strateg. »V NKBM menimo, da bi bila prodaja banke strateškemu lastniku iz bančne industrije pozitivna iz več razlogov: z novim lastnikom bi tudi mi dobili novo znanje, izkušnje in seveda transferni denar po nižjih cenah oziroma cenejše vire financiranja, kar pomeni, da bi strankam lahko zagotavljali nekatere produkte pod ugodnejšimi pogoji,« so nam pred časom dejali v banki.

Prodaji NKBM bo verjetno sledila privatizacija združenih Abanke in Banke Celje ter nato do konca leta 2017 še večinskega deleža v NLB.

Medtem ko je bilo poslovanje avstrijske banke Hypo v Sloveniji

domnevno nezakonito, so izkušnje s tujimi lastniki v slovenskih bankah večinoma dobre. Pred več kot desetletjem so lastniki (Istrabenz, Luka Koper, Intereuropa) prodali Banko Koper italijanski Intesi Sanpaolo, čeprav so takrat mnogi prodajo označili za lahkomišelnost. Banka Koper je danes banka, ki je v nasprotju z bankami v državni lasti vsa leta krize rasla, poslovala z dobičkom in ni potrebovala dokapitalizacije. Da so srednje velike slovenske banke, ki so v tuji lasti, bolje poslovale in več kreditirale od največjih treh bank v državni lasti, pa je razvidno iz podatkov, ki jih je na lanskih dnevih slovenskih bančnikov predstavil direktor Združenja bank Slovenije France Arhar. Največje tri slovenske banke so namreč od leta 2006 skupaj ustvarile 723 milijonov evrov izgube, skupina srednjih bank pa skupaj 497 milijonov evrov dobička. Čeprav so državne banke obvladovale skoraj polovico trga, so v tem času podelile le tretjino več posojil od srednjih bank, ki so obvladovale največ četrtino trga. Od leta 2006 so namreč tri največje banke skupaj podelile največ 15,8 milijarde evrov posojil, druga skupina pa 10,2 milijarde evrov.

NEJC GOLE

Page: 3

Reach: 157000

Country: SLOVENIA

Size: 1168 cm2

3 / 4

Letrika je kupil nemški **Mahle**, ki zaposluje 64.000 ljudi in ustvari 10 milijard evrov prometa. Mahle je junija lani od konzorcija prodajalcev, med katerimi so bili Modra zavarovalnica, NLB, Slovenski državni holding, Družba za upravljanje terjatev bank in Triglav skladi, kupil slabih 54 odstotkov Letrike, nato pa julija od idrijskega Kolektorja še 20 odstotkov. Po objavi prevzemne ponudbe nemški proizvajalec avtomobilskih delov obvladuje več kot 99 odstotkov šempetrskega podjetja. Za analizo posledic prodaje Letrike družbi Mahle je še prezgodaj. A uprava Letrike ocenjuje, da prevzem ne bo imel negativnih učinkov za zaposlene in zaposlovanje. Nasprotno: po vsem svetu razširjena prodajna mreža skupine Mahle bo prinesla priložnosti, ki se bodo izrazile na prihodnji rasti in ekspanziji poslovanja Letrike, meni uprava družbe pod vodstvom Edvina Severja.

N. G.

Po septembrski prodaji treh četrtin **Aerodroma Ljubljana** hessensko-frankfurtskemu **Fraportu** novi lastniki dokupujejo preostale delnice, končna iztisnitev pa je predvidena 19. januarja. Po tem datumu je mogoče pričakovati spremembe v poslovnih in nadzornih organih. Trenutno izvajamo prilagajanje nekaterih delovnih procesov oziroma njihovo usklajevanje s skupino, intenzivno je načrtovanje razvoja in vlaganj v infrastrukturo, pojasnjujejo v AL. Določeni sinergijski učinki se pri stroških že poznajo, več pa jih še pričakujejo. Na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana je bilo v enajstmesečju v javnem prometu za 3,1 odstotka več potnikov, tovora pa za 7,2 odstotka več kot leta 2013.

Po desetmesečnih podatkih z **anna.aero** imajo v regiji s 3,3-odstotno rastjo števila potnikov takoj za Zagrebom (plus 4,9 odstotka) najvišjo rast, višjo tudi od Gradca (plus 2,5) in Benetk (plus 0,7), medtem ko se je število potnikov v Celovcu (-14,6 odstotka) in Trstu (-15,3) precej zmanjšalo.

A. S.

Lek je leta 2002 kupil **Novartis** za 880 milijonov evrov in je zdaj član skupine Sandoz, Novartisove generične divizije, ki je pionir v razvoju bioloških zdravil in vodilni generik v svetu. Novartis je do zdaj v delovanje ljubljanske družbe vložil že več kot 1,44 milijarde evrov. Več kot polovico teh sredstev so namenili razvoju, poleg tega so vlagali v posodabljanje in širitev proizvodnih kapacitet, s čimer nadaljujejo visoko stopnjo inovativnosti, rasti in nenehnega povečevanja produktivnosti, pravijo v Leku. Dodana vrednost na zaposlenega je leta 2002 znašala 76.149 evrov, leta 2013 pa 100.730 evrov. Število zaposlenih so z 2400, kolikor jih je bilo ob prodaji Novartis, leta 2013 povečali na več kot 2900. Leta 2013 je Lek plačal skupaj 61,5 milijona evrov davkov, poleg tega še 7,5 milijona evrov davka na dobiček, vsota vseh plačanih davčin leta 2013 je, kot pravijo v Leku, znašala 70,9 milijona evrov. Za raziskave in razvoj pa so v Leku leta 2013 namenili 9,4 odstotka vseh prihodkov.

L. Đ.

Mercator je pravzaprav obrnjena zgodba. Dokončno je bil privatiziran leta 2005; takrat je država sklenila kravjo kupčijo – z napačnimi lastniki. Z nesposobnimi, pogoltnimi slovenskimi tajkuni, ki so usodno zaznamovali tudi vsa druga vpletena podjetja. Za trgovca je bila nova lastniška struktura od vsega začetka nevzdržna, nestabilna, destruktivna. Iskanje novega lastnika je trajalo več let. Mercator je namreč zaradi svoje velikosti in pomena za slovensko gospodarstvo postal orodje braniteljev nacionalnega interesa in politični ring. Seveda bi si javni dušebrižniki želeli uspešnega globalnega – tujega strateškega partnerja, a Tesca in Carrefourja ni bilo blizu. Vztrajal pa je izrazito nezaželeni in (podobno kot Mercator) globoko zadolženi hrvaški **Agrokro**. Prevzem je bil končan lani jeseni, po nizki ceni za delničarje in v za dane razmere solidnih pogojih za ciljno družbo (dokapitalizacija, vložek v izboljšanje likvidnosti). Poslovno prestrukturiranje se izvaja, prvi rezultati se že kažejo.

B. K.

Vlada Janeza Janše je leta 2007 **Slovensko industrijo jekla (Sij)** prodala ruski družbi **Dilon** v lasti družine Zubitski, država pa je zadržala četrtinski delež. Država je za 55-odstotni delež iztržila 105 milijonov evrov, Dilon pa je nato od **malih delničarjev** po enaki ceni za delnico odkupil druge deleže. Država je imela do februarja 2012 možnost, da unovči prodajno opcijo in iztrži dodatnih 47 milijonov evrov, a se za to takrat ni odločila.

Zaposleni so novega lastnika pričakovali z negotovostjo, a odpuščanj v družbi ni bilo. Plače so redne, tudi letos so dobili božičnico. Sij je od prodaje leta 2007 izpeljal za dobrih 400 milijonov evrov naložb v družbe v skupini in vlaganja nameravajo nadaljevati. Po sprejeti strategiji naj bi do leta 2025 v družbe Sija investirali še dodatnih 350 do 400 milijonov evrov. Čeprav Sij posluje uspešno, si ruski lastniki v vseh teh letih niso izplačali dividend.

Ma. G.

Kranjski **Iskraemeco** je novega lastnika dobil leta 2007, ko je vlada Janeza Janše zasledovala zavezo o umiku države iz gospodarstva. In čeprav se je za tovarno števec s prodajo egipčanskemu **El Sewedyja** končala agonija v bankah, ji prihod novega lastnika ni prinesel pričakovanega razvoja oziroma poslovne stabilnosti. »Nekdanja lastnika Kad in Sod sta ob prodaji sledila interesu denarja, podobno kot SDH danes zasleduje politiko: prodajmo tistemu, ki ponudi največ, in ne kupcu, ki ponuja dolgoročni strateški razvoj družbe v Sloveniji. El Sewedy je resda finančno stabiliziral podjetje, ni pa širil dejavnosti, zato je naše podjetje danes na trgu bolj ranljivo, kot je bilo v preteklosti,« ugotavlja glavni sindikalist Jože Petek. Dodal je, da družba prihodkovno stagnira. Posledično se zmanjšuje število zaposlenih, predvsem v proizvodnji. Ker novi lastnik ne obnavlja oziroma nadgrajuje proizvodne tehnologije, se predvideva, da dolgoročno ne načrtuje proizvodnje v Sloveniji, še meni Petek.

V. T.

Page: 3

Reach: 157000

Country: SLOVENIA

Size: 1168 cm2

4 / 4

Domžalski **Helios** je ena od petnajstih domačih družb, ki jih je vlada Alenke Bratušek uvrstila na seznam za odprodajo. Pri tem kot povod za prodajo premaznika ni navedla njegovega slabega poslovanja, ampak propad njegovega glavnega lastnika, cerkvenega Zvona, a se ni končalo le pri tem. Na prepihu se namreč ni znašlo le lastništvo Heliosa, temveč tudi njegovi zaposleni. Že pred prodajo je delo izgubilo približno 120 zaposlenih, po prodaji avstrijskemu **Ringu** pa še približno 70. Precejšnje presenečenje za prodajalce je bilo tudi, da je zavezujočo ponudbo za Helios oddal le avstrijski Ring, ki je po višini prihodkov precej manjši od prevzemne tarče, poleg tega je Ring nakup Heliosa financiral s skladi tveganega kapitala. »Čas bo pokazal, ali je avstrijski Ring partner, ki bo tudi dolgoročni lastnik Heliosa, ali pa bo na njegovo mesto po konsolidaciji in racionalizaciji vstopil nekdo drug,« se sprašuje predsednik Društva mali delničarji Slovenije Rajko Stankovič.

V. T.**DELO**